

REGISTERBLAD

Namn: Magnus Martinsson (redigerat 26-2-1999)

Område av riksintresse för naturvård i Gotlands län

Områdesnummer: **NRO09085**

Områdesnamn: **HAMMARUDDEN**

Kommun: Gotlands

Kartblad: 6J NO, 6J SO, Mittpunkt: 6J 5f 04

Area: 674 ha land

Naturgeografisk region: 14 c Gotland

Kust/havsregion: IV - Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m.

Riksvärde

odlingslandskap	naturbetesmark	flora

Värdeområde: Odlingslandskap med mosaikartad struktur förstärker intrycket av ett variationsrikt kulturlandskap med mycket lång kontinuitet. Här finns ett stort antal naturtyper och vegetationstyper som inrymmer många typer av livsmiljöer. Markerna är mycket rika på kulturhistoriska spår. Området har en speciell karaktär, mycket beroende på de närmare 2 000 klappade askar som finns i området. Merparten av träden i betesområdena bär spår av klappning.

Flera rödlistade arter knutna till klappade träd är påträffade i området, bl a ädellav, mörk kraterlav och mjölig klotterlav,

Huvudkriterier:

- A. Representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker av typen öppen hagmark, annan träd- och buskbärande hagmark, havsstrandäng, annan öppen utmark, buskrik utmark och betad skog.
- C. Örtrika kalkfuktängar.
- D. Naturbetesmarker med en mångformig och rik flora.

Stödkriterier: Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, säregenhet.

Förutsättningar för bevarande: Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift skogsplantering på

jordbruksmark, energiskogsodling, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikningar, täkt, luftledning, vägdragningar.

Säkerställande: Ingår i Länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 24) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer 44-2--3, 14,19).

Områdets huvuddrag:

I området finns 198 hektar naturlig betesmark. Dessa marker har under lång tid fungerat som naturlig fodermark. Området har en mycket speciell karaktär, mycket beroende på de närmare 2 000 klappade askar som finns i området. Merparten av träden i betesområdena bär spår av klappning. Enstaka oxel har även klappats.

Området, som betas av får och kvigor, är stort och består av betad skog, åker (både nyligen brukad och nedlagd), hagmark, havsstrandängar och annan utmark. I skogen bedrivs delvis rationellt skogsbruk. Området är omväxlande med täta, halvöppna och öppna partier. Havsstrandängarna, som är välbetade, har en kortsnaggad grässvål, som oftast präglas av vegetation av salttågtyp. I små skyddade vikar finns även agnsäv-krypvenvegetation. Förutom gulkämpar växer här havssälting, strandkrypa, saltnarv, revigt saltgräs, krypven, rödven samt höstfibbla och gåsört m fl. Nedanför Stora Hammars växer strandmalört i goda bestånd. Den blå bården finns väl utvecklad och havssäv resp. blåsäv växer där utanför i ett mer eller mindre brett band. Havsstrandängen, som oftast består av en ganska smal remsa, avgränsas inåt land av driftvegetation och ibland klapperstensvallar. Därefter följer älväxing-darrgräs-fuktäng omväxlande med ängshavre- och fårsvingeltorräng. Fälrvädd, backglim och vårbrodd är här vanliga. Fuktängar med blåttåtel, slankstarr, hirsstarr och ängsstarr förekommer också, liksom vätar med sumpgentiana, ärtstarr, vildlin, vattenmynta samt alvaragnsäv. Även agmyrar kantade av bunkestarr eller knappag, finns i det mosaikartade landskapet. På något planare mark med trivialiserad vegetation kan man urskilja gamla åkrar. I träd- och buskskiktet dominerar ask som varit klappad, oxel som står som vindpinade solitärer i strandkanten, samt tall. Enar med tydlig beteshorisont står ibland i täta dungar. Trädformiga hagtornsbuskar, getapel, vildapel och ek, hittar man också. Intrycket av ett arkaiskt landskap förstärks av gamla knotiga träd, som får stå tills de faller eller självdör. Området är mycket rikt på kulturhistoriska spår. Förutom de inregistrerade fornlämningarna, som utgörs av stensättningar, stensträngssystem, husgrund, och en minnessten finns röjningsrösen, gammal körväg (fägata), bandtun, strandbod, ängslador, klappade träd, äldre åkrar och genuina gårdsmiljöer. Området är naturskönt beläget och ett välbesökt utflyktsmål. Den mosaikartade strukturen förstärker det kulturpräglade intrycket av ett variationsrikt kulturlandskap med mycket lång kontinuitet.

Referenser:

Länsstyrelsen i Gotlands län, 1993: *Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden.*

Martinsson, M., Nordin, M., 1992: *Ängs- och hagmarker på Gotland. Del 3, Mellersta Gotland.* –Länsstyrelsen i Gotlands län.

Naturvårdsverket, 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet.* Stockholm.

Skogsvårdsstyrelsen, 1998: *Nyckelbiotopsregistret.*